

Dan kan over enkele jaren, als we ingedut zijn, weer een Hepp aan het alarmtouw trekken à la 1936, en dan begint het lieve leven opnieuw. Dan krijgen we weer de bittere gevolgen van het niet-uitpraten der kwestie: de waarheid was in het midden gelaten, men heeft een poosje elkaar ongemoeid gelaten, maar als de kans schoon is en de één of ander ziet weer kans om zijn gangbare meening als belijdenis vastgelegd te krijgen tegenover de meening van een ander, dan komen er weer commissies, en weer uitspraken, en bindingen, en ordekwesities, en scheuringen, en afzettingen en dan kan weer enkele jaren later iemand klagen: We konden elkaar niet vasthouden, op naar Oosterbeek of een andere plaats. Maar we krijgen de zaak niet gezond. God wil, dat de kerk profeteert, klaar en helder; maar geen waarheid in het midden liggend, waarbij de precieze plaats van dat midden ook nog in het midden gelaten wordt.

Kerkrechtelijk gaat het net zoo. Waarschijnlijk heeft dat concept Bos-Van Teylingen de geesten betooverd. Wettige besluiten, maar geen ratificatierecht (zie art. van coll. Deddens). Geen mogelijkheid om de wettigheid vast te stellen, en zelfs geen recht daartoe. Dan kan in 1962 weer Amersfoort op het matje komen, omdat ze de wettigheid van een besluit betwist, maar de synode zal dan met recht kunnen zeggen: u hebt geen ratificatierecht. Want weer speelt men het spel. Ik heb geen behoefte aan een regeling van de procedure naar art. 31, zooals Oosterbeek wil; maar behoefte aan de handhaving van art. 31 zooals het er ligt. Maar Oosterbeek suggereert — weer ten onrechte, zie artikel van K. S. — dat ook kerkrechtelijk de waarheid in het midden ligt. Men zegt niet precies, wat de vrijgemaakten over dit artikel denken; men suggereert simpel: de vrijgemaakten lezen art. 31 uitsluitend zoo, dat ze „het” voor zichzelf bewezen achten; de synodalen zoo „totdat het aan de synode bewezen is”. En men zegt weer: beide standpunten zijn eenzijdig. Ook kerkrechtelijk lag de waarheid in het midden.

Men gaat weer het verschil deelen. Net zooals men het dogmatisch deed. En de menschen, die beu zijn en eenheid willen, zullen zeggen: dat is de oplossing. Half om half.

Nu zegt men niet, gelijk men het deed bij de dogmatische kwestie: we hebben één belijdenis, ondanks eenzijdigheden over en weer. Men drijft hier de menschen niet naar de K. O. terug, maar zegt: art. 31 blijft staan, maar er moet een regeling van de procedure naar dit artikel komen.

Welke regeling, zegt men niet. Waarschijnlijk het concept Bos-Van Teylingen, of iets in dien geest. Ik geloof niet, dat we aan een dergelijke regeling behoefte hebben. En ik hoop, dat we bewaard worden voor een regeling als die twee heeren ontwerpen, waarbij het ratificatierecht eenvoudig fictief wordt. Want de synodocratie ging ditmaal wel haar gang, maar ze moest daartoe grof tegen de K.O. zondigen; en zoo bleef de reformatie mogelijk; men kon naar recht en plicht de besluiten verwerpen. Maar bij het ontwerp Bos-Van Teylingen heeft de synodocratie vrij spel, en zijn de menschen gedoemd alle wettige besluiten te aanvaarden; en de kerken hebben niets te ratificeren. Dan is het hek van den dam; en de mogelijkheid tot reformatie afgesneden. Rutgers heeft dat wel heel scherp gezien, dat met art. 31 elke reformatiemogelijkheid staat of valt. Maar nu wordt dat artikel door de voorgestelde procedure krachteloos gemaakt (zie opmerkingen K. S. over dat concept).

Men zegt misschien: maar dat concept is nog niet aangenomen. Er moet immers in onderling overleg een regeling worden ontworpen? Nu, zoo'n regeling komt er nooit! Want men kan wel doen, alsof beide groepen één artikel 31 hebben; ja, in theorie staat hetzelfde op papier. Maar de eene groep „onderhoudt” dat artikel, de andere „houdt het ten onder”. Hier staat ja contra neen. Zonder dat verzoening der standpunten mogelijk is. En zolang men het over den zin van een artikel vierkant oneens is, moet men geen regeling over een procedure naar dat artikel ontwerpen. Het lukt niet, zolang de partijen eerlijk aan hun standpunt vasthouden en dat ook in de regeling willen zien verdisconteerd voor 100 %. En lukt het wel, dan hebben ze elkaar voor den mal gehouden, en dan komen er den eersten den besten keer ongezukken van, omdat iedereen tekst van de regeling anders verstaat.

Maar ik wil een moment aannemen, dat in onderling overleg de meest prachtige, zuivere, vrome regeling tot stand komt. Dan komen mijn grootste bezwaren. Want in concl. 11 staat: „dat vervolgens..... alle op grond van de verschillende opvattingen van art. 31 K.O. tegen de kerkelijke gemeenschap gepleegde zonden etc. behooren te worden geacht voor dood en begraven”. Hier staan zware woorden: „zonde”, „schuldbelijdenis”. En alles moet dan begraven zijn, alle bittere uitlatingen ook. Prachtig, prachtig. Maar juich niet te vroeg. Waaruit wordt openbaar, wie er in 1944 vv. tegen de kerkelijke gemeenschap gezondigd heeft, en waarin hij dat heeft gedaan? Men kwam tot die zonden over en weer door verschillende opvattingen over art. 31. Maar dat interesseert me niet, hoe men tot de zonde kwam. Ik

wil weten, hoe beide partijen aan hun zonde ontdekt moeten worden, waaruit ze hun ellende leeren kennen.

Nu zie ik daar dat woord „vervolgens” staan, d.w.z. ná het tot stand komen van de bewuste procedureregeling.

Niet de tekst van art. 31 ZELF, die al eeuwen oud is, ontdekt aan die zonde, want beide partijen zeggen: we leven conform art. 31. Doch de tekst van de nieuwe procedureregeling, die zeg in 1950 in onderling overleg tot stand komt, zal de oogen openen voor de zonden, die van beide kanten tegen de kerkelijke gemeenschap werden gepleegd. Want eerst moet die regeling er komen, zegt Oosterbeek, en vervolgens zullen de zonden tegen de kerkelijke gemeenschap, die gepleegd werden op grond van verschillend inzicht in art. 31 — dustegoeder trouw aan beide kanten, in de overtuiging dat men niet zondigde — beleden worden en vergeeten.

Maar dat is eenvoudig nonsens. Ook al komt er in 1950 de prachtigste regeling en al zegt iedereen dan: we hadden in '44 die regeling moeten hebben, in 1944 was die regeling er niet, en zondigde niemand tegen de kerkelijke gemeenschap, zooals de nieuwe regeling daaromtrent voorzieningen treft. Ik kan mijn oude zonde nooit leeren uit een nieuwe wet! Oosterbeek zegt: eerst een nieuwe wet. Vervolgens schuldbelijdenis over zonden tegen de kerkelijke gemeenschap.

Ik zeg: eerst schuldbelijdenis over de zonden, niet tegen de kerkelijke gemeenschap, maar tegen de WET, de OUDE wet, voor het oefenen dier kerkelijke gemeenschap, de wet van art. 31, 79, 80 K.O. Daarna valt desnoods over een procedure-regeling eens te praten.

Oosterbeek zegt: een nieuwe wet is noodig.

Ik zeg: als het goed zal komen, is een nieuwe genade noodig, een genade van God, waardoor ze hun vergripen tegen de bekende wet eindelijk mogen gaan zien. Gaat daarom bidden, want God is machtig. En verhindert gij die genade niet door de mythe van gemeenschappelijke belijdenis, en de plannen voor een nieuw kerkrecht. Het was hun en ons toch bekend gemaakt, wat goed was?

Zegt dus niet: we gaan een nieuwe regeling maken, en zoo tot schuldbelijdenis den weg banen. Dat wordt nooit waarachtige bekeering. Dat wordt hoogstens een excuus voor goedbedoelde vergissingen; het is een heel goedkoop schuldbelijdenis, die straks zeggen zou: ik wou dat ik in '44 geweten had, wat ik in '50 uit de nieuwe regeling leer. Maar ja, ik wist het toen niet, ik kon het niet weten. Onder het mom van schuldbelijdenis is dit zelfrechtvaardiging.

U stuurt aan op schuldbelijdenissen van den onwetende; en u laat schuld belijden straks over daden, die gepleegd zijn toen de nieuwe wet er nog niet was, maar die toch naar de nieuwe wet beoordeeld zullen worden. Zulk een schuldbelijdenis nu is altijd zonde.

Ik zie het gevaar komen: een compromis zonder bekeering, hereeniging met belijdenis van schuld op punten, waar geen wet nog was en daarom ook geen overtreding. Belijdenis van schijn-schuld, en daarom ook maar schijnbelijdenis van schuld. Vermoel daarmee den Heere niet. En verlok daarmee de zondaren niet. Want U houdt daarmee tegen de waarachtige belijdenis van werkelijke zonden.

Elke hereeniging, die de verhouding van wet en zonde op den kop zet, is instrument van verharding. En waarheid en recht Gods verdragen nimmer een compromis!

PERSSCHOUW

Van en over ds. J. A. Schep.

Ds. B. A. Bos heeft in Stads kanaal verzekerd, dat ds. Schep (Assen), synodocratisch predikant, zoo ongeveer de fouten zag der synodocratische synodes. Hetgeen niet verhindert, dat in dezelfde week, waarin dr. den Hartogh ds. B. A. Bos rondweg verloochent, ds. J. A. Schep met dr. den Hartogh in 't zelfde nummer van het „Geref. Weekblad” de kolommen vult.

Ook ds. J. v. Bruggen heeft aan ds. Schep zijn aandacht gewijd in K'bode Drente. Zulks naar aanleiding van een oude kwestie, ontstaan naar aanleiding van ds. Schep's brochure contra de vrijmaking. Thans schrijft ds. Schep aan ds. v. Bruggen:

Laat ik mij nu dan alsnog haasten om U openlijk te berichten, dat ik U indertijd in mijn brochure over de leer onzer kerken ten aanzien van de kinderdoop onrecht heb aangedaan. Ik heb mij destijds, mede tengevolge van verontwaardiging over de vrijmaking, die ik vandaag nog afkeur, te veel laten leiden door een enkele opmerking van onze Synode, dat toelichting en prae-advies niet bindend zijn. Allengs is mij echter door onbevooroordeelde bestudering van de officiële stukken duidelijk geworden, dat onze kerken in 1942-43 zekelijk inderdaad gebonden hebben aan de leer, dat de kinderen voor (reeds) wedergeboren moeten worden gehouden, omdat de doop aan die kinderen bezegelen zou de aanwezig veronderstelde inwendige genade.

Het spijt mij dat ik dit niet eerder heb gezien en

dientengevolge op dit punt U ten onrechte bestreden heb en aangeklaagd van verdraaiing van de waarheid. Ik bied U daarvoor oprecht mijn verontschuldiging aan, alsmede voor de felle toon, waarin de vroegere brochures geschreven zijn.

Wat de Baarnse kwestie betreft: al meen ik nog in gemoede, dat een en ander in verband daarmee door U (met de beste bedoelingen) destijds niet juist is weergegeven, zo spijt het mij toch op dit ogenblik, dat ik in mijn brochures niet krachtig heb afgekeurd het niet te verdedigen feit, dat men daar goed Gereformeerde broeders alleen om hun verzet tegen 1905 in de interpretatie der Synode als kettlers heeft geschorst.

Ik wil eindigen met de verzekering, dat ik niet nalaten zal alles in het werk te stellen wat mogelijk is, om onze kerken te bewegen eerlijk te erkennen, dat zij in 1942-43 te eng gebonden hebben, aan welk feit mede de droeve kerkelijke situatie van vandaag te wijten is.

Dat met 'n erkenning van „te eng gebonden hebben” de zaak nog lang niet in orde zou zijn, zullen we niet herhalen.

Ds. J. v. Bruggen merkt naar aanleiding daarvan op:

Dit ingezonden stuk van ds. J. A. Schep geven wij hier gaarne plaats. Immers eert dit stuk zijn schrijver. Deze biedt hier een duidelijke spijtbetuiging over begane nalatigheid en hij erkent voluit, dat hij in 1945 verkeerde inlichting gaf over de aangenomen leer zijner kerken. En met zoveel woorden doet hij uitkomen, dat dit niet nodig was geweest. Er werd ook toen juiste voorlichting over die aangenomen leer zijner kerken gegeven. De officiële stukken waren er ook toen. Die kwamen niet pas later. Maar ds. J. A. Schep zegt, dat hij deze stukken pas later onbevooroordeeld is gaan bestuderen.

Even verder:

Van de vrijmaking zegt hij in zijn ingezonden o.m., dat hij die vandaag nog afkeurt. Hij zegt thans niet met zoveel woorden, waarom hij de vrijmaking nog afkeurt en wij kunnen voor het ogenblik dus niet verder gaan dan hier goede nota van te nemen. Wij moeten dus verwachten, dat ds. J. A. Schep, al wierp hij een der wapens, waarmee hij tot heden tegen de vrijmaking streed nu openlijk als ondeugdelijk ter zijde, dien strijd toch nog voortzetten zal.

Dan:

Hij zal — zo schrijft hij — niet nalaten alles in het werk te stellen wat mogelijk is, om zijn kerken te bewegen eerlijk te erkennen, dat zij in 1942-43 te eng gebonden hebben.

En hier ligt nu het punt, waarop hier nader ingegaan moet worden.

Ds. J. A. Schep wil alles doen „wat mogelijk is”. Doch onze eerste vraag moet ook hier zijn naar wat God GEBODEN heeft. Ook in de wijze, waarop wij tegen wat verkeerd is den strijd willen aanbinden, hebben wij ons niet te laten leiden door ons inzicht, maar door het Woord Gods. En dit leert ons 1 Thess. 5: 21 duidelijk om alle dingen (en dat zijn in het verband daar juist de profetieën, dus alles wat de waarheid Gods bekend wil maken, ook leeruitspraken) te toetsen, dat is: te meten aan het geopenbaarde Woord en het goede vast te houden. Dus het niet-goede niet vast te houden. Maar weg te werpen. Dienovereenkomstig leert ook de N. G. B. in art. 7 en art. 29: Wij VERWERPEN van ganzer harte al wat met dezen onfeilbaren regel (n.l. Gods Woord) niet overeenstemt.

Met dit VERWERPEN begint de goede kerkelijke weg, naar art. 31 K.O.

Het kwade, ook een „te enge binding” mogen wij geen ogenblik macht over ons gunnen. Wij mogen ons daar ook niet voor korten tijd door laten sturen en geen moment er aan mee doen.

Doch — hoezeer ds. J. A. Schep de te enge leerbinding zijner kerken ook openlijk afkeurt en hoezeer hij die bestrijden wil, voorslands laat hij die leerbinding staan, ja werkt mee in de verdediging ervan.

Het bewijs zal onze lezers interesseeren. Hier is het:

Voor mij ligt een dagvaarding, uitgebracht door Hendrik van Loozenoord, deurwaarder bij het Kantongerecht, van en wonende te Assen, op 20 Febr. 1946. Deze dagvaarding werd uitgebracht ten verzoeken van „de Gereformeerde Kerk te Assen, gevestigd te Assen, op de aan het Departement van Justitie gehouden wordende lijst van de in verband levende Gereformeerde kerken, bekend onder nummer 209, ten dezen vertegenwoordigd door haar Kerkeraad en diens leden, welke zijn:

1e, ds. Dirk Scheele, predikant; 2e, ds. Jan Adriaan Schep, predikant..... enz.”

In het door deze dagvaarding ingeleide proces treedt ds. J. A. Schep dus naar uitwijzen der officiële stukken mede op als eiser. Hij is mede onder degenen, die „eiseres” zijn. En wat „eiseres” in dit proces zegt, zegt ook hij, voorzover hij niet door voor allen notoire acten overstaan van de Rechtbank anders spreekt.

Welnu in dit proces lezen we in de conclusie van repliek:

„Van de uitspraken der synodes wil eiseres (en met haar dus ook ds. J. A. Schep — v. B.) thans alleen zeggen, dat die volkomen in overeenstemming waren met Schrift en Belijdenis, alsook met de Kerkenorde”.

En hier blijkt nu klaar en duidelijk, dat ds. J. A. Schep wel inderdaad meewerkt in de verdediging van door hem zelf afgekeurde en veroordeelde leeruitspraken.

O, zeker — hij doet dit stellig tegen wil en dank. Maar hij DOET het!

En het is openbaar, dat ds. J. A. Schep hier in zijn ingezonden stuk juist andersom spreekt dan — nota bene — bij de Rechter!

Is ds. Schep dan niet eerlijk?

Zijn ingezonden stuk toont zonneklaar, dat hij het wil zijn en kan zijn.

Maar hier komt nu aan het licht, waar een mens toe komt als hij, zij het met nog zulke goede bedoelingen,